TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Ứng dụng công nghệ nâng tầm giá trị dệt may và da giày Việt Nam

20:09 31/05/2026

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh, khoa học cơ bản đóng vai trò là "nền móng tri thức" của quốc gia; là cơ sở hình thành công nghệ lõi, nguồn nhân lực tinh hoa.

Tại buổi làm việc của Thường trực Ban Chỉ đạo về phát triển khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số về công tác nghiên cứu khoa học cơ bản diễn ra mới đây, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh, khoa học cơ bản đóng vai trò là "nền móng tri thức" của quốc gia; là cơ sở hình thành công nghệ lõi, nguồn nhân lực tinh hoa, năng lực dự báo chiến lược, năng lực hoạch định chính sách và năng lực tự chủ phát triển trong dài hạn; khoa học tự nhiên và công nghệ tạo nền tảng cho năng lực sản xuất và công nghệ quốc gia...

Tinh thần này cũng đặt ra yêu cầu cấp thiết đối với các ngành sản xuất chủ lực của Việt Nam, trong đó có dệt may và da giày. Muốn nâng cao năng lực cạnh tranh, gia tăng tỷ lệ nội địa hóa và từng bước tham gia sâu hơn vào các khâu có giá trị gia tăng cao của chuỗi cung ứng toàn cầu, doanh nghiệp không thể tiếp tục dựa vào lợi thế lao động giá rẻ mà phải dựa trên đổi mới công nghệ, làm chủ quy trình sản xuất và phát triển năng lực tự chủ về nguyên liệu.

Sự phụ thuộc quá lớn vào nguồn nguyên phụ liệu ngoại nhập đang trực tiếp đẩy các doanh nghiệp vào thế khó, đồng thời làm giảm giá trị gia tăng của sản phẩm. Theo thống kê từ Bộ Công Thương, tỷ lệ nội địa hóa của ngành dệt may hiện nay mới chỉ đạt khoảng một nửa giá trị toàn chuỗi, khiến phần lớn doanh thu sản xuất vẫn phải chi trả cho việc nhập khẩu vải và các yếu tố đầu vào từ nước ngoài. Tình trạng này không chỉ làm giảm biên lợi nhuận khi giá gia công bị đối tác ép giá, mà còn đẩy doanh nghiệp vào thế bị động trước những biến động địa chính trị toàn cầu và sự gia tăng đột biến của chi phí logistics. Khi các thị trường nhập khẩu lớn như Mỹ hay Liên minh châu Âu liên tục áp dụng các tiêu chuẩn khắt khe về phát triển bền vững và truy xuất nguồn gốc, mô hình lấy số lượng bù chất lượng dựa trên nhân công giá rẻ đã không còn là lợi thế cạnh

tranh phù hợp.

Hiệp hội Dệt may Việt Nam đưa ra khuyến nghị, nhấn mạnh tầm quan trọng của việc chủ động đổi mới công nghệ

Trước bối cảnh đó, Hiệp hội Dệt may Việt Nam đưa ra khuyến nghị, nhấn mạnh tầm quan trọng của việc chủ động đổi mới công nghệ. Phân tích về năng lực nội tại, ông Vũ Đức Giang, Chủ tịch Hiệp hội Dệt may Việt Nam (VITAS) khẳng định rằng, năng lực cạnh tranh cốt lõi của một doanh nghiệp trong kỷ nguyên mới không còn được đo lường bằng số lượng sản phẩm làm ra, mà nằm ở khả năng vận hành hệ thống sản xuất một cách hiệu quả, linh hoạt và thông minh. Việc tăng cường nguồn vốn đầu tư vào hạ tầng nhà xưởng để hiện đại hóa công nghệ, chuyển đổi sang mô hình tự động hóa, ứng dụng robot và tích hợp trí tuệ nhân tạo vào các công đoạn vận hành hàng ngày là giải pháp không thể trì hoãn.

Ông Vũ Đức Giang cũng chỉ rõ, toàn ngành cần phải thắt chặt hợp tác quốc tế, đẩy mạnh các phương pháp sản xuất tiên tiến và kiên quyết thực hiện mục tiêu xanh hóa quy trình sản xuất nhằm hướng tới một ngành công nghiệp thời trang phát triển bền vững. Chia sẻ sâu hơn về chiến lược dài hạn, ông Trương Văn Cẩm, Phó Chủ tịch VITAS, bổ sung thêm rằng sự cạnh tranh giữa các quốc gia xuất khẩu ngày càng gay gắt, dệt may Việt Nam không thể tiếp tục bài toán lấy số lượng bù chất lượng mà trước hết phải tập trung phát triển sản xuất nguyên phụ liệu trong nước, nâng cấp sản phẩm và gia tăng giá trị cho sản phẩm.

Dưới góc nhìn của cơ quan quản lý nhà nước, việc tháo gỡ những điểm nghẽn ở phân khúc thượng nguồn như dệt, nhuộm và hoàn tất là điều kiện tiên quyết để

doanh nghiệp đáp ứng các quy tắc xuất xứ chặt chẽ của những hiệp định thương mại tự do thế hệ mới. Bà Trần Thu Hương, đại diện Cục Công nghiệp thuộc Bộ Công Thương nhận định, khâu nhuộm và hoàn tất lâu nay luôn là nút thắt lớn nhất kéo lùi giá trị gia tăng do đòi hỏi công nghệ hiện đại, hệ thống xử lý chất thải đồng bộ và nguồn vốn đầu tư rất lớn. Để nâng cao tỷ lệ nội địa hóa, việc đầu tư bài bản vào các phân khúc này cần được xác định là vấn đề chiến lược dài hạn.

Ở một số địa phương như Ninh Bình, hạ tầng giao thông và quỹ đất công nghiệp đang được tái cấu trúc để hình thành các khu công nghiệp chuyên biệt, sở hữu hệ thống xử lý nước thải công suất lớn vận hành theo chuẩn quốc tế nhằm tạo không gian phát triển bền vững cho các dự án dệt nhuộm quy mô lớn. Ở khía cạnh quản lý thị trường nội địa, ông Trần Hữu Linh, Cục trưởng Cục Quản lý và Phát triển thị trường trong nước (Bộ Công Thương), nhận định việc thị trường hàng may mặc và giày dép nội địa có tới một nửa thuộc về thương hiệu ngoại vừa cơ hội, vừa là thách thức lớn cho doanh nghiệp trong nước. Theo đó, nếu doanh nghiệp biết đổi mới thiết kế, nâng cấp thương hiệu, đa kênh phân phối và gia tăng nội địa hóa thì "sân nhà" sẽ trở thành điểm tựa vững chắc song hành cùng xuất khẩu.

Từ thực tế triển khai của khối doanh nghiệp, các tập đoàn lớn đã chủ động chứng minh hiệu quả từ việc đón đầu làn sóng công nghệ. Điển hình như Tập đoàn Dệt May Việt Nam (Vinatex), ông Cao Hữu Hiếu Tổng giám đốc Vinatex cho biết, chuyển đổi xanh đã được xác định là chiến lược cốt lõi với các trụ cột chính bao gồm ứng dụng công nghệ số, tối ưu hóa năng lượng và tích hợp các tiêu chuẩn quản trị ESG nghiêm ngặt. Việc đầu tư quy trình xử lý nước thải hiện đại kết hợp nhiều tầng công nghệ cùng hệ thống quan trắc tự động kết nối trực tiếp với cơ quan quản lý đã giúp minh bạch hóa hoạt động bảo vệ môi trường, đồng thời tiết giảm đáng kể điện năng tiêu thụ trên toàn hệ thống.

Ở góc độ quản trị sản xuất, ông Thân Đức Việt, Tổng Giám đốc May 10 chia sẻ, doanh nghiệp đang tích cực đẩy mạnh chuyển đổi số, chuyển đổi xanh và xây dựng thương hiệu riêng để nâng cao giá trị gia tăng. Cùng chung nhận định, ông Yeo Gwang Tae, Chủ tịch Công ty TNHH Phồn Thịnh - Tae Gwang cho rằng, xu hướng xây dựng các nhà máy thông minh đang mở ra những cơ hội thay đổi căn bản phương thức sản xuất truyền thống, giúp nâng cao độ chính xác, hạn chế tối đa các lỗi kỹ thuật phát sinh nhằm cải thiện vượt trội hiệu suất lao động.

Đối với ngành da giày, thách thức về mặt công nghệ và nguyên phụ liệu cũng có những nét tương đồng, thách thức lớn của ngành da giày lâu nay là sự phụ thuộc quá sâu vào nguồn vật liệu nhập khẩu, khiến các nhà máy bị động khi

chuỗi cung ứng biến động. Nhằm giải quyết bài toán này, các doanh nghiệp da giày đang đầu tư phát triển phân khúc thượng nguồn, gia tăng sản xuất các loại da thuộc cao cấp kết hợp quy trình xử lý môi trường đạt chuẩn quốc tế, nâng cao năng lực cung ứng phom dáng và đế giày nội địa.

Song song đó, xu hướng xanh hóa được ngành da giầy cụ thể hóa bằng việc chuyển đổi sang sử dụng các dòng nguyên liệu tái chế, vật liệu tự nhiên thân thiện với hệ sinh thái và tối ưu hóa hệ thống tuần hoàn rác thải công nghiệp tại nhà xưởng nhằm đạt các chứng chỉ ESG khắt khe từ đối tác quốc tế. Việc ứng dụng công nghệ số cũng trở thành chìa khóa để nâng cao chất lượng sản phẩm và tối ưu quy trình phân phối. Từ khâu thiết kế 3D, cắt phôi tự động bằng hệ thống tia laser cho đến quản lý kho bãi thông minh, công nghệ số giúp giảm thiểu hao hụt nguyên liệu, rút ngắn thời gian phát triển mẫu và nâng độ chính xác của từng chi tiết sản phẩm.

Bà Phan Thị Thanh Xuân, Phó Chủ tịch kiêm Tổng Thư ký Hiệp hội Da giày - Túi xách Việt Nam chia sẻ, để tồn tại và phát triển bền vững, các doanh nghiệp trong ngành đang nỗ lực đa dạng hóa kênh phân phối, gia tăng uy tín và mở rộng thị phần trên các nền tảng thương mại điện tử thông qua quản trị số nhằm tăng trưởng doanh thu hiệu quả. Bà Phan Thị Thanh Xuân cũng kiến nghị các ngành chức năng cần sớm kiện toàn xây dựng hệ thống tiêu chuẩn, quy chuẩn rõ ràng về chất lượng hàng hóa, có chế tài kiểm soát chặt chẽ để truy xuất nguồn gốc sản phẩm, giúp doanh nghiệp có vị thế cạnh tranh sòng phẳng và tạo thế đứng vững chắc khi thương mại toàn cầu bất ổn.

Như vậy hành trình thoát khỏi bẫy gia công và nâng cao chất lượng sản phẩm của ngành dệt may, da giày Việt Nam không thể tách rời việc ứng dụng công nghệ tiên tiến và chuyển đổi xanh. Đây chính là nền tảng vững chắc để chuyển đổi từ mô hình tăng trưởng dựa trên quy mô lao động sang mô hình tăng trưởng chất lượng, khẳng định vị thế bền vững của sản phẩm Việt Nam trên bản đồ cung ứng toàn cầu.

Theo TTXVN